

g l a s

slovenske kulturne akcije

L. X. 7 EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA 15. 6. 1963

"NERESNIČNE DILEME" IN RESNIČNA BORBA ZA ČLOVEKA

Očividci ugotavljajo, da v Sloveniji ljudje niso več tako iz srca veseli kot so bili nekdanj pred komunistično revolucijo. Marksistična teorija in praksa sta jim vtisnili mnogo negativnih lastnosti: potrtost, naveličanost, ponarejanje, servilnost, nasilnost. Stanje duhovne kulture je revno: ni idej, ni avtentičnosti. Z eno besedo: drevo zasajeno pred osemnajstimi leti, je obrodilo slabe sadove.

Vendar je razveseljivo dejstvo, da se že kakih deset let skupina mlajših intelektualcev „antidemokratsko“ bori za „demokratizacijo kulture“. Sprašuje se: kdo je kriv? Je mar drevo samo slabo ali pa se se motili tisti, ki so ga posadili? „Kaj pa, če je inteligenca že pred vojno slabo brala Marksa in Engelsa...?“ Ali pa „je vzrok za njene polome in stiske skrit v neki notranji pomanjkljivosti marksističnih, socialističnih in partizanskih idealov sploh?... Kdo se je torej zmotil, ali inteligenca ali marksizem?“

Dušan Pirjevec (Neresnične dileme, Naša sodobnost, šte. 10) in drugi politično in prestižno prizadeti odgovarjajo, da te dileme niso resnične. Ni se zmotila predvojna marksistično usmerjena inteligenca. Ni se zmotil marksizem. Zmotila se je le skupina mlajše inteligence, ki v svojem osnovnem gledanju zavisí od eksistencialistične filozofije in se navdihuje pri Kerkegaardu, Heideggerju in Sartru...

„Neresnične dileme“ so doma vzbudile dokaj razpravljanja, zlasti v privatnih zaključenih krogih. Nam v tujini pa vsiljujejo *dialog* o načelnem problemu marksizma in eksistencialistične filozofije. Kako je prišlo do te moderne oblike filozofiranja? Kaj ta filozofija hoče in kaj lahko od nje pričakujemo v bodočnosti?

Ta vprašanja so neizmerna in neizčrpna. Zato se bomo ustavili le pri idejah, ki nam jih nudita marksizem in eksistencializem o človeku. Primerjali jih bomo s krščansko idejo o človeku. Danes namreč sredi globokih preobrazovanj in kriz, gre predvsem za razsvetljenje konkretnega človeka, za njegovo rešitev.

P. Krajnik

ČETRTI KULTURNI VEČER SKA

se bo vršil v soboto, 15. junija ob 19h. v salonu Bullrich

Filozofski odsek

"NERESNIČNE DILEME" IN RESNIČNA BORBA ZA ČLOVEKA

Predava dr. Pavel Krajnik

†

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA
se pridružuje žalosti vsega sveta nad
smrtjo Svetega Očeta

JANEZA XXIII.

Mir, ki ga je želel vsem narodom
na zemlji, naj mu bo plačilo v
nebesih.

„...Dialog je precej visoka oblika družbenega občevanja. Da nastane, morajo biti izpolnjeni nekateri pogoji:

Prvič: da ga diskutant ne uporablja samo kot pretezo, kot bolj „demokratsko“ obliko prepričevanja, popolnoma nepripravljen, da bi v kakršnemkoli bistvenem vprašanju kaj popustil.

Drugič: da je raven obeh diskutantov vsaj približno enaka, da govorita isti jezik, da iste besede vsaj podobno razumeta.

Tretjič: da diskutanta drug pri drugem predpostavljata dobronamernost.

Četrtič: da dialog ni samo past, v katero lovimo politične nasprotnike.

Petič: da dialog nima politično upravno sodnih posledic. Itd.

Večini teh pogojev v našem pojavnem življenju ni bilo zadoščeno.“

„Dialog s stvarnostjo (v Sloveniji) ni bil mogoč... Dialoga ni bilo nikjer. Bila je polemika, ostra, ubijajoča, brezprizivna. Bile so prepovedi, sodbe, odloki — boj na življenje in smrt zoper sovražnika... Prišlo je do nekaterih reči, ki niso bile več samo polemike v okviru idej, ampak so se spremenile v kruta, trda, otipljiva, telesna dejanja. Nasilja in odobravanje nasiljij so idejno polemiko zabetonirala...“

T(aras) K(ermauner)
v ljublj. Perspektivah

V tisku:

Karel Mauser

LJUDJE POD BIČEM

Prvi del trilogije iz časa komunistične revolucije v Sloveniji.

(Čez 400 strani)

V tisku

MEDDOBJE šte. 3

KNJIGA NAŠE ZALOŽBE
NAGRAJENA V TRSTU

Slovenski tiskovni inštitut, ki je bil nedavno ustanovljen v Trstu, da bo pospeševal slovensko založništvo v zamejstvu, je podelil za letošnjo veliko noč svojo prvo nagrado „Vstajenja“ za najboljšo slovensko leposlovno knjigo v letih 1961 in 1962. Dobila sta jo pesnik Jože Udovič iz Ljubljane za zbirko „Zrcalo sanj“ in Vinko Beličič za zbirko črtic „Nova pesem“.

kronika

Za GLAS in Tiskovni sklad SKA so darovali: ga. Milena Šoukal, USA, dar dol. 3.75; g. Avg. Jeločnik, Haedo, 100 pesov. — Prav lepo hvala!

DRUGO PREDAVANJE V OKVIRJU SKA

Drugo predavanje — tokrat iz Umetnostno-zgodovinskega odseka —, ki se je vršilo dne 18. maja, je bilo posvečeno slovenskemu likovnemu ekspresionizmu. Govoril je akademik in umetnostni zgodovinar Marijan Marolt, ki je svoje predavanje spremljal s številnimi skioptičnimi diapozitivi, kar je omogočalo pravo umevanje te vrste umetnosti. Predavatelj je najprej podal evropski okvir ekspresionizma (dasi njega izvor in nasprotje proti impresionizmu ni posebej označeval) s tem, da je omenjal svetovne ekspresioniste take cene in pomembnosti, kakor so bili Barlach, Picasso, Kandinsky, Schiele, pa tudi Bourdelle in naš Meštrovič, kar je tvorilo uvod v predstavitev slovenskih ekspresionistov. Te je razdelil nato v razne generacije: v zgodnje ekspresioniste, v srednje (glavne predstavnike) ter v neоекspresioniste. Med predhodnike naših ekspresionistov je uvrstil Tratnika pa Gojmirja Kosa ter od kiparjev Napotnika in Dolinarja. Med ustvarjalce v višku ekspresionizma kot vladajočega sloga pa je prikazal delo bratov Vidmarjev, Kosa Tine, Veno Pilon, Stiplovska, Goršeta, Maleša in Slapernika in Amerikanca Peruchka poleg drugih. Toda v središče vseh je postavil figure bratov Kraljev, predvsem Franceta. S tema dvema je zaključil prvi del predavanja tudi zato, ker je z oznako umetnosti Franceta Kralja podal nekakšen uvod v njegovo razstavo 18 monotipij, ki jo je med tem pripravil kipar Ahčin v predsobi. Monotipije iz zadnjih let pokojnega Franceta Kralja je prinesla sém njegova hčerka, ki se je udeležila predavanja, in jih odstopila SKA za razstavo. Ta dela Kraljeve predsmrtne dobe ob koncu njegovega razvoja ga kažejo resničnega klasika ekspresionizma in so bila tu izložena tudi v prodajo, na kar opozarjamo vse, ki bi si hoteli nabaviti njegove originale (poizvedbe pri kiparju F. Ahčinu). V drugem delu predavanja se je ozrl na delo mlajše neоекspresionistične generacije v domovini (Pertot, Zelenko, Oblak, Tihec, Cesar itd.). Za konec je pa omenjal tudi emigracijske ekspresioniste Baro Remec, Franceta Ahčina ter Jurija Vombergarja med mlajšimi. Predavanje je vzbudilo živahno debato ter je zadovoljilo občinstvo zlasti z bogastvom podob, ki so sicer za SKA pomenile precejšnjo žrtev. Skioptikon je posodila ga. Petričkova, za kar se SKA lepo zahvaljuje. td.

obrazi in obzorja

TRIJE POGLEDI NA DOMOVINO

1. — NOVA JUGOSLOVANSKA SOCIALISTIČNA INTEGRACIJA

Beograjske „Književne novine“ so razpisale anketo o takoimenovani „kulturni integraciji jugoslovanskih narodov“, ali o ustvarjanju enotne „jugoslovanske socialistične kulture“. Več piscev je odgovorilo na vabila, med njimi tudi Tanasij Mladenović, kateremu odgovarja Božidar Borko v Naših razgledih 12. 1. 1963. V članku Borko najprej odklanja predvojno „integralno jugoslovenstvo, ki je pomenilo za nas Slovence 'plemensko' spojitev v en sam narod in uvrstitev našega jezika med narečja, ki lahko samo folklorno nadaljujejo svoja književna izročila, izgube pa pravico do samostojne književnosti, do popolnega jezikovnega izživljanja v avtonomni kulturni enoti jugoslovanske skupnosti.“ Pri tej sodbi nas moti samo to, da je prav Borko kulturno sodeloval pri časopisju s to miselnostjo, ki je uvajala celo slovenščino, pisano s cirilico. Pa nič za to. Zdaj je Borko odklonil tako jugoslovenščino in se obrnil tudi proti novi, ki se skriva pod imenom „jugoslovanske socialistične kulture“. To je povedal ob Mladenovićevem članku, v katerem vidi v propagiranju socialistične jugoslovanske kulture prikrito prav isto miselnost. Po Mladenoviću se je preživel liberalni pojem narodnosti, ki ga bo nadomestila socialistična miselnost. Te tendence pa je, da se manjše skupnosti žrtvujejo višji. Borko pove to v primeri: „Nivelirati vse v prid večjim in velikim kompleksom. S traktorji čez vrtove!“

Mladenoviću na primer ni všeč, da Slovenci nastopajo pred svetom s svojim provincialnim imenom in ne z jugoslovanskim. Ni mu všeč, da je kakšno delo jugoslovanskega državljanja v tujem prevodu omenjeno kot delo slovenskega pisatelja, temveč bi moral biti „jugoslovanski“. Borko dobro omenja, da večinoma vse reprezentance jugoslovanske kulture, ki gredo v inozemstvo, mačehovsko delajo s slovenskimi izbori in da ima zato Komisija za kulturne zveze s tujino pri Društvu slovenskih književnikov čisto prav, da ti nastopajo pod slovenskim imenom, kakor na pr. v francoskem primeru Anthologie de la poesie slovène. Za Mladenovića je tako nastopanje „republička čenepda“ ali „cehovski interes književnikov“.

Na vsak način je ta anketa kakor Borkov odgovor zanimiv dokaz o dejstvu, o katerem je Glas že večkrat pisal, da namreč postaja kljub zunanemu videzu velike aktivnosti v izdajateljskem knjižnem svetu pri nas, vendarle „integracija jugoslovanske socialistične kulture“ nevarnejša miselnost, kakor pa je bila nekdanja „jugoslovenščina“. Od časa do časa pridejo te skrite, latentne in komunizem bistvene tendence na dan, tako v debati Cosić-Pirjevec, in zdaj Mladenović-Borko.

Borkovemu rahlemu „protestu“ v tej zadnji debati dodajemo od svoje strani, da je proti mačehovskemu obravnavanju nesrbskih knjižnih zakladov od strani prirediteljev takih izbov za inozemstvo prišel zdaj protest tudi od inozemstva samega. V mislih imam izdajo „Volksmärchen aus Jugoslawien“, ki jih je v svoji zelo vpeljani seriji „Die Märchen aus Weltliteratur“ izdala znana Münchenska založba Eugen Diederichs (urednik Fr. von der Lehen). To zbirko jugoslovanskih pravljic je l. 1960 izdal nemški slavist P. Schutz. O njegovem prikazu je prišel odpor iz kroga inozemskih izvedencev. Priznani graški etnograf prof. Leopold Kretzenbacher je za monakovske Süd-Ost-Forschungen (1961, 339) napisal oceno Schützove izdaje, kjer obzaluje, da je izbor „spet omejen samo na eden del, skoraj izključno na Srbijo in Hrvaško“. Ugotavlja, da Slovenija in Makedonija popolnoma manjkata, čeprav so iz obeh dežel na roko odlični posnetki na trak živega pravljicega blaga. Posebej opozarja na presenetljivo bogastvo sodobnih slovenskih zapisov pravljic, v tej zvezi omenja slovenske pravljice, ki jih za knjižno vrsto znane strokovne revije „Fabula“ pripravljata prof. M. Matičetov z njegovim sodelovanjem. Pa tudi Bolharjeve „Slovenske pravljice“ slavistu Schützu niso znane. Sicer je kar 17 števil — od 39 — vzel iz zbirke A. Leskien, Balkanmärchen (1915). Tak prispevek k reprezentativni seriji je res skromen.

Čudno se to sliši, pa je res: nareč njegovo metodo odklanjanja postavljajo mladi marksistični ljubljanski „revolucionarji“ na javno zatožni klop. V Perspektivah, reviji mladih, ki jo izdaja — na državne stroške seveda — Državna založba Slovenije, je št. 22, l. X, str. 251 izšel Tarasa Kermaunerja članek O DIALOGU, kjer poziva na prijateljski razgovor o razmerju med marksisti samimi, med tako imenovanimi „dogmatisti“ (kar je drugi izraz za stare stalinistične komuniste), in mladimi, demokratičnimi, pravimi marksisti. V tem članku pravi, da si je vse življenje želel „dialoga“, pa ga ni dosegel, kajti od mladosti že ga spremljajo totalitarni režimi, ki so dialog vedno črtali iz svojih postopkov. Toda zdaj da je že prišel čas za prosti dialog, na kulturni višini seveda, ki ne bi izzval kakšnih „administrativnih posledic“. Kakšen naj bi po njegovem bil takšen dialog, kakršen ni mogoče še v Sloveniji, smo dali na čelo te številke v Glosu, kajti prav ta ugotovitev pomeni tudi izhodno točko predavanja dr. Krajnika.

Iz Kermaunerjevega odgovora O DISKVALIFIKACIJI (627-630) vemo, da se javno ni nihče obregnil ob razpravo, pač pa je Boris Ziherl udaril po „mladih“ na republiškem sestanku marksističnih krožkov meseca januarja letos. Ta datum je zanimiv, ker pade v čas — po Titovi novoletni poslanici o kvarnih tujih vplivih v naši književnosti. Na tem sestanku komunističnih agitatorjev je Ziherl poudaril zablode mladih „revolucionarjev“ okrog Perspektiv in jim očita vsaj deset ideoloških napak. V 1. točki ugotavlja, da je „dogmatizem (stalinizem!) manj nevaren od revizionizma“. 2. Opiranje mladih na „mladega Marksa“ mu je sumljivo, ker „iščejo ob nezodrelem Marksu več možnosti uhajanja v špekulacije“. 3. Za marksizem prodajajo „eklektične proizvode najrazličnejših buržuaznih filozofij“. 4. Perspektivne so zoper družbeno samoupravljanje. (Me-nim, da je ta lepa nova slovenska beseda nadomestek za osominim, da je to proletarsko diktaturo“) ter so bolj za „korporacije, ki bi delale brez družbene kontrole in bi imele duhovni monopol“. 5. „Ta njihova prizadevanja so globoko birokratična“. 6. „Revizionisti kažejo totalno nepoznanje družbenih zakonitosti... so podobni anarhosindikalistom“. 7. Računajo na „neznanje bravcev“. 8. So „duhovni manipulanti in špekulanti“. 9. Ziherl sicer meni, da je „dobro, če se piše o negativnih pojavih, da pa je slabo, če se brska samo po gnojiščajih revolucije...“ 10. Takšne odklone (desvijacije!) je treba zavrtni z idejnim bojem in argumenti!“

Teh deset očitkov je Boris Ziherl iznesel pred zborom, ni pa prišel z njimi pred javnost, da bi „dialogiziral“ z mladimi opozicionalci. Zato smatrajo ti to obsodbo za vrati kot tajno „diskvalifikacijo“ nasprotnika, ne da bi mu dali priliko za obrambo. Če so načela, ki so jih poudarile Perspektivne, res tako „reakcionarna, antisamoupravljajna, opozicijska itd.“, bi bila dolžnost vsakega marksisista, da jih zavrne. „Zakaj tega Ziherl ni storil? Zakaj se javno ni boril proti njim? Zakaj poziva druge — mlade ljudi — proti takemu pisanju?“ Taka metoda — pravi Kermauner — se boji „svetlobe jasnosti“. To metodo, ki uprablja zase „poltemne hodnike komitejev“, imenuje Kermauner „politično diskvalifikacijo“. „Obtoženeč nima pravice braniti se. On niti ne ve, da se proti njemu pripravlja proces. Tožilec je sam sodnik... obtoženeč je obsojen ne da bi bil vprašan za argumentacijo svoje trditve... Na teze ni priziva. Obsodba je nezmotljiva. Prihaja od pooblaščenca višjih sil... po možnosti od enega človeka...“ To so besede Kermaunerja. Proti desetim točkam obtožbe pristavlja Kermauner deset vprašanj: 1. „Ali je dopustno koga obsoditi, preden mu daš možnost zagovora? 2. Ali je dopustno prirejati sodne procese za zaprtimi vrati brez pripustitve javnosti? 3. Ali je dopustno nekoga označiti za nasprotnika družbenega samoupravljanja? 4. za prepisovalca tujih idej? 5. za ignoranta? 6. za duhovnega manipulanta? 7. za špekulanta? 8. revizionista? 9. nenačelnega opozicionalca? in slednjič 10. za birokrata — ne da bi se stališča obtožencev prej analizirala in obdolžnica argumentirala? Ali to uvaja demokratično prakso v našo stvarnost? Ali to služi odkrivanju resnice? Ali je to v skladu z načeli samoupravljanja, marksizma, neposredno demokratičnega socializma? Na vsa ta zapisana vprašanja je mogoče en sam odgovor: odločen ne!“ Tako piše Kermauner.

Zanimiv upor mladih proti „dogmatičnim starim komunistom“, ki jih predstavlja Ziherl. Upor — indirektno — proti Titovi novi diktaturi v kulturnih stvarih, eden odgovorov na

Filozofski odsek je nastopil l. 6. s prvim predavanjem, ki ga je imel dr. Vinko Brumen. Govoril je o prof. K. Ozvaldu in njegovem mestu v zgodovini slovenske pedagogike z ozirom na njegovo letošnjo 90-letnico (da živi). Dr. Brumen, ki ni bil samo Ozvaldov asistent in učenec, ampak tudi njegov ožji rojak iz štajerskega Središča, se je s tem predavanjem oddolžil spominu svojega krajana in učitelja. Toda predavanje ni bilo posebej samo Ozvaldu kot učitelju, temveč je bilo — in v tem je bila glavna vrednost predavanja — uvod v slovensko pedagoško zgodovino. Dr. Brumen je najprej podal svetovni okvir obzorja pedagoških znanosti v XX. stoletju in obenem slovensko pedagoško udejstvovanje v razdobju zadnjega stoletja, od Slomška naprej do Schreinerja in do Ozvaldovega nastopa. Ta del je zavzemal središčno obravnavo in tehtno oceno. Ob srednješolske gimnazijske praktične pedagoge je postavil našega prvega pedagoga-znanstvenika, ki je zavzel mlado — in eno redkih evropskih pedagoških stolic — na novi ljubljanski univerzi, Karla Ozvalda ter ga prikazal v njegovem domačem okolju, univerzitetnem šolanju, pisateljski rasti ter pedagoški tvornosti. Govoril je o njem sicer kot njegov hvaležni učenec ter intimni sodelavec, toda kot objektivni zgodovinar je trezno razčlenil njegovo delo, metodo in obseg zanimanja. Očrtal ga je kot širokega kulturnega pedagoga, kot znanstvenika-teoretika, pa kot izredno odgovornega akademskega učitelja. Ocenil je njegovo delo, ki po sebi sicer ni velepomembno in genijalno, temveč je velepomembno za slovensko pedagoško prizadevanje, v kateri bo Ozvald veljal za ustvarjalec slovenske znanstvene pedagogike. Ni pa ustvaril svoje šole, ker ni zapustil velikega opusa, toda njegovi učenci, ki jih je precej v javnem delu, hvaležno izpopolnjujejo njegovo pionirsko delo. In eden teh je tudi predavatelj sam.

Predavanje je bilo eno doslej najlepših razčlemb Ozvaldovega dela pa slovenske pedagoške dejavnosti v okvirju evropske pedagoške znanosti ter je bilo deležno velikega odobravanja. td.

Prejeli smo v zabeležbo novo izišle publikacije: „Okrožnica“ Mater et Magistra“ o modernem razvoju družbenega življenja v luči krščanskih načel. Tipografia Poliglotta Vaticana, 1962, 67 strani. Oficielni prevod papeževe socialne okrožnice v slovenščini. — Miodrag Djordjević: Izmedju crnog i crvenog fašizma. U zarobljeničkom osnabričkom logoru 1944-1955. (Biblioteka „Naše delo“). Savez „Oslobodjenje“, London, 1962). — KNJIZICE, ki jih izdajajo salezijanci v Trstu na Opčinah (Marijanišče): Novo življenje (dr. Fr. Knific), Stoj — premisli! (Fr. Štuhec), Vzhodni bratje (dr. S. Janežič), Naša družina: dve pastirski pismi katoliških škofov Jugoslavije o krščanskem zakonu (1959), in o Katoliški vzgoji v družini (1961), Ženska in družba (Zafred Mirnada). KNJIZICE se dobe v Slovenski hiši v Buenos Airesu.

— Na Massachusetts Institute of Technology piše g. Donald Estberg tezo o Plempljevih formulah, ki so s sodobnim razvojem uporabne matematike pridobile na pomembnosti. Josip Plemelj je razvil te formule v razpravi „Ein Ergänzungssatz zur Cauchyschen Integraldarstellung analytischer Funktionen, Randwerte betreffend“, Monatshefte für Mathematik und Physik, 19 (1908) 205. G. Estberg se bavi s problemom generalizacij in implikacij Plempljevih formul.

debato o „tujih vplivih“. Znak čuta za novo demokracijo v okvirju marksizma? Iskanje iz slepe ulice, zdanovščine, v evropsko pojmovanje znanstvenega razpravljanja? Znamenje, ki priča o „odjugi“ v Sloveniji pred — novo zmrazlo? Čuditi se moramo sigurnosti Tarasa Kermaunerja pred javnostjo, kajti na koncu je dobil celo korajžo, da je postavil „protiobtožnico“, „kontraobravnavo“ pravi on, v kateri „postavljamo na zatožno klop metodo neprimerne polemike, boja pod nivojem, spopada brez pravil; metodo diskvalifikacije, v kateri vidimo nekaj, kar je neprimerno civilizacijskim in družbenim moralnim pridobitvam evropske kulture in civilizacije, obenem pa neskladno z nadaljnjo socialistično perspektivo.“ Ta njegova obdolžnica je javna. „Inkriminirani material: nejavni, neargumentirani, nihilistični itd. postopki. Obrazložitev in argumentacija obdolžnice: material in analiza našega zapisa v celoti. Obdolženec ima pravico in dolžnost do obrambe. Sredstva obrambe: samo idejna (administrativna ne pridejo v poštev). Sodnik: javnost in zgodovina.“

Tako so slovenski mladi socialisti, rekli bi skoraj lahko „hegeljanci“ (navezujoč se na mladega hegeljanskega Marksa) postavili na zatožno klop Borisa Ziherla, dogmatičnega stalinista, in z njim vse metodo diktatorskega vladanja v kulturnih stvareh. Je tu Ziherl — simbol za Tita kot Albanija za Kitajsko?

Smatramo, da je ta „polemika“, ki ni polemika, zanimiv pojav v vrsti pojavov, ki jih zasledujemo zadnje čase v razporu med „komunistično diktaturo in umetnostjo“. Za Kermaunerja vemo, da so ga komunistični vladodržci izvrgli iz bratovščine Društva slovenskih književnikov, zanima nas pa zdaj tudi usoda Perspektiv. Že zaradi tega, da bi videli, ali se je komunizem v teh desetletjih kaj spremenil ali nič.

3. — SLOVENIJA — REKORDER V SAMOUMORIH

Po zadnji nam dostopni statistiki o samoumorih pride na milijon ljudi na Madžarskem 256 samomorov, v Avstriji 249, v Švici 230, v Italiji 61, v Južno afriški uniji 3 in v Združeni arabski uniji manj kot 1.

S to statistiko se ukvarja v Perspektivah neki H.P.R., ki nato takoj preide na razmerje samomorov v Jugoslaviji in Sloveniji. V Jugoslaviji pride na milijon ljudi 120 samomorov, v Sloveniji pa 254. Torej je Slovenija takoj na drugem mestu za Madžarsko na svetu, in na prvem v Jugoslaviji, kajti v Vojvodini pride na milijon ljudi 199, v Črni gori 162, na Hrvaškem 132, v Srbiji 90, na Kosmetu 33 in v Makedoniji 26. „SLOVENIJA SE TAKO V SAMOUMORNI ENERGIJI, kot pravi pisec, NAHAJA NA SAMEM VRHU SUICIDNE SVETOVNE STATISTIKE.“ To nam da misliti, če se zavedamo, da „je še pred 18. leti imela eno NAJNIŽJIH SUICIDNIH KVOT NA SVETU“. (To so besede ljubljanskega statistika.)

Pisec v nadaljnji razpravi sicer razbira vzroke za tako množično ubijanje med Slovenci, ki bodo nas morda še zanimali za prihodnjic; danes samo konstatiramo in dodajamo še to statistiko k tisti, ki so jo prinesli naši časopisi pred kratkim (Svobodna Slovenija, Koroški tednik itd.), in je povzeta po članku Pomorjeni otroci v isti ljubljanski reviji (Perspektive, št. 22/23). Ta statistika namreč pravi, da je v Sloveniji že dve tretjini vseh spočetij zamorenih pred rojstvom in da je npr. že vsaka tretja akademičarka v ljubljanskem študentskem domu imela svoj splav. Ta statistika je še poraznejša kakor ena o samoumorih, kajti po tej nosimo REKORD NA SVETU! „DEJSTVO JE NAMREČ, DA JE NARAVNI PRIRASTEK V SLOVENIJI NAJNIŽJI V EVROPI IN MORDA CELO NAJNIŽJI NA SVETU!“ (str. 434). Lep rekord „nekulturnosti“, ki pa naj bo zabeležen tudi v našem „Glasu“.

* * *

Iz vseh teh treh momentov, ki smo jih namenoma izbrali iz zadnjih dogodkov v domovini, vidimo, da osvobodilni boj ni „osvobodil domovine“, temveč da jo ubija v njeni narodni suverenosti bolj kot „predvojni gnili režim“ in z nevarnejšim orožjem; da ubija z duhovno nasilnostjo svobodno mišljenje v umetnosti in znanosti; in da ubija narod tudi v njegovih bioloških silah; da mu ovira možnost, roditi se na svet, in voljo, živeti na njem... Pa tudi, da se nekaj... nekaj že giblje v dnu, ki bo nekoč — po vseh zakonih tudi dogmatičnega marksizma — moralo roditi nekaj novega...

Kaj? Kako? Kdaj? Le to vemo: V začetku je bila beseda...
td.

PROSLAVE 1100-LETNICE PRIHODA SV. BRATOV NA MORAVSKO V SLAVISTIČNEM IN ZNANSTVENEM SVETU

V Ohridu

— Kongres jugoslovanskih slavistov bo letos v Ohridu in bo posvečen s posebnimi predavanji 1100-letnici prihoda svetih Bratov na Moravsko. Na plenarni seji kongresa se bosta obravnavali temi: 1. Cirilmetodijsko vprašanje v znanosti danes, in 2. Staroslovanski jezik in drugi slovanski jeziki. Za sestanek lingvistične sekcije pa je določena snov: Cerkenoslovanski jezik v južnoslovanskih pokrajinah in njegov vpliv na oblikovanje sodobnih južnoslovanskih jezikov. Tako se bodo 1100. jubileju priključili južnoslovanski slavisti.

V Salzburgu

— Tudi Salzburg bo počastil sv. Cirila in Metoda. V času od 12. do 16. julija bo v Salzburgu Salzburški kongres slovanske zgodovine (Congressus Historiae Slavicae Salisburgensis) v počastitev 1100-letnice prihoda svetih bratov Cirila in Metoda v donavske pokrajine in začetek njunega delovanja v metropoli Salzburgu. Zborovanje bo na salzburški univerzi. Razpravljali bodo o vprašanju: „Slovani med vzhodom in zahodom v zgodovini in sedanjosti“. Ta ogromna snov je razdeljena v razpravljanja s predavanji in diskusijami v štirih sekcijah: 1. Vzhodna Srednja Evropa v zgodovini in sedanjosti. 2. Zgodovina Vzhodne in Zahodne Cerkve v njunih medsebojnih odnosih. 3. Cirilmetodijska vprašanja. 4. Slovanska filologija in starinoslovje. K častnemu predsedstvu pripadajo zastopniki teh strokovnih ved: Cronia (Padova), Dölger (Monakovo), Dvornik (Washington), Georgiev (Sofija), Grivec (Ljubljana), Gudcij (Moskva), Jakobson (Cambridge, ZDA), Knieszsa (Budapest), Lehr-Splawinski (Krakau), Mazon (Pariz), Stender-Petersen (Arhus), Unbegaun (Oxford), Vaillant (Pariz), Vasmer (Berlin).

V Sofiji

— Za letos je predviden tudi Mednarodni kongres slavistov v Sofiji na Bolgarskem. Tam je namreč staroslavna univerza posvečena svetima bratoma. Najodličnejši slavisti vsega sveta bodo tam razpravljali o staroslovanski književnosti, ki sta ji ustanovitelja sveta apostola. Znani češki slavist duhovnik prof. Vašica je na željo pripravljalnega odbora poslal na kongres predloge za diskusijo o Metodijevi zapuščini. Vašica je tisti češki učenjak, ki je dopolnil Grivčevu tezo o II. brižinskem spomeniku. Grivec dokazuje v njej vplive vzhodne teologije in Metodijev vpliv, Vašica pa je mnenja, da se lahko II. spomenik smatra za osebni Metodijev govor. Pravi rezultati bodo razvidni šele po kongresu, ki se bo s tem problemom specialno pečal. Vsekakor bo ta kongres najpomembnejša znanstvena proslava zgodovinskega dogodka pred 1100 leti.

Oprostite zaradi netočnega pre-
jemanja lista, kajti nastale so
težkoče na pošti. Upamo, da se
bo kmalu vse uredilo.